

*Правічну думу думають ліси,
вгрузають в мох столітні дідугани*

ЛІНА КОСТЕНКО

Велети наших лісів: факти і цифри

Найстаріше дерево України — олива, вік 2000 років. Ростає у Нікітському ботанічному саду, Крим. Обхват стовбура 8,80 м

Найстаріша верба — вік близько 200 років. Ростає в селі Малинівка Чернігівського району Чернігівської області. Обхват стовбура — 7,50 м, висота — 20 м

Найстаріший дуб — Дуб-чемпіон, вік 1300 років. Ростає в селі Стужиця, Великоберезнянського району Закарпатської області. Обхват стовбура—9,60 м

Найшвидше росте серед наших дерев тополя. За рік живець тополі чорної, або канадської завдовжки 30-35 см перетворюється на дерево висотою 2-3 м. Більшість деревних порід росте у висоту навесні або на початку літа лише кілька десятків днів, а тополя — з весни до осені понад 190 днів

Найвищим деревом, висота якого була виміряна, вважається модрина європейська, яка росла в Рахові на Закарпатті. Коли її зрубали у віці 140 років, вона мала висоту 54 м. Слід згадати також "запорізький дуб" у с. Велика Хортиця віком 700 років, висотою 50 м, сіру тополя у Тростянецькому дендрологічному парку, яка за 120 років піднялась на 50 м

Стародавні дерева України : реєстр-довідник / П.І.Гриник, М.П.Стеценко, С.Л.Снайдер та ін.—К.:Логос, 2010.— 143 с. : іл.

У народі кажуть...

- Немає лісу—посади, мало лісу — не рубай, багато лісу — бережи
- Зрубав одне дерево — посади трое
- Ліс не школа, а всіх учить
- Березового соку в квітні на копійку набереш, а лісу на карбованець переведеш

Чи знаєте ви ...

- За останні 20 років вирубано стільки лісу, скільки за все попереднє існування людини. Тільки в районі Амазонки за хвилину зникає 2000 дерев
- Ще 200 років тому життєдайні ліси вкривали більше половини площі України. Нині площа їх становить 14,2 % (це найнижчий показник у Європі), а на душу населення в середньому припадає 0,17 га
- Гектар лісу споживає за рік 5 тонн вуглекислого газу і виділяє 4 тонн кисню. Знищення лісів посилює на Землі парниковий ефект
- Один гектар лісу збирає за рік від 30 до 70 тонн пилу і очищує 18 млн. кубічних метрів повітря. Ліс гальмує силу вітру у 7-11 разів
- Для виготовлення тонни паперу потрібні 4 кубометри лісу, 70 кг сірчаного колчедану, 40 кг вапняного каменю, 150 кубометрів води, 1300 квт/год електроенергії
- В лісі липа росте 300 років, в парку — 150, в лунці асфальту міста 60 років
- Для задоволення усіх своїх потреб протягом життя сучасній людині необхідно майже 300 дерев

Ліс — симфонія життя : до Міжнародного року лісів : бібліогр. дайджест : [буклет] / укл., відп. за вип., комп. макетування Г.Сурніна. — Чернігів, 2011.

Чернігівська міська централізована бібліотечна система

Центральна бібліотека імені М.М.Коцюбинського

До Міжнародного року лісів

Ліс - симфонія життя

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ДАЙДЖЕСТ

Чернігів 2011

Генеральна Асамблея ООН проголосила 2011 рік Міжнародним роком лісів. Ліси покривають 31% поверхонь суші. Вони — легені нашої планети. 13% світових лісів відносяться до природних територій, що охороняються.

Збезліснення Землі в результаті вирубки, деградації і пожеж викликає тривогу у всього міжнародного співтовариства. Адже ліси займають центральне місце в процесі вуглецевого обміну між земними екосистемами й атмосферою і вносять величезний вклад до скорочення масштабів бідності.

Ліси відіграють важливу роль у світовій економіці, забезпечуючи доходи 1,6 мільярдів жителів нашої планети. Цінність лісів зводиться не лише до економічних вигод: лісові ландшафти забезпечують важливі соціальні і культурні ресурси; на них ґрунтується традиційний устрій життя багатьох корінних народів.

Міжнародний рік лісів надає унікальну можливість для залучення уваги громадськості до проблем збереження лісів. До теперішнього часу існує цілий ряд позитивних прикладів, які дозволили досягти значних результатів у області збереження і відновлення лісів. Проте, ліси по всьому світу продовжують деградувати і знищуватися.

Міжнародний рік дає можливість об'єднати наявний досвід і стати ще однією стимул-реакцією для активнішої участі широкої громадськості в діяльності, пов'язаній із збереженням лісів.

Державне агентство лісових ресурсів України. 2011 рік—Міжнародний рік лісів. — Режим доступу: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=75683&cat_id=75680

Марушевський Г.Б., Мельничук В.П., Костюшин В.А. Збереження біорізноманіття і створення екомережі : ін форм. довідник. К.: Чорном.прогр. Ветландс Інтернешнл, 2008. — 168 с.

Состояние лесов мира . 2011. — Рим: Продов. и сельскохоз. ООН (ФАО), 2011.—148 с., ил. — Режим доступу: <http://www.fao.org/docrep/013/i2000r.pdf>

**Обступи мене ліс!
Я тихо з тобою побуду.
Нахилися до мене
І дай жменьку суніць
Поклонюся знайомому дубу.
Розпитаю, як справи у сосен, і звірів, і птиць**

ЛІНА КОСТЕНКО

Загальна площа лісів Чернігівської області — 620,5 тисяч га. У лісах переважає сосна і дуб, середній вік деревостою від 41 до 50 років.

Перші досліді в лісах Чернігівщини проводились ще наприкінці XIX ст. Вже тоді були розроблені деякі методи та прийоми створення культур дуба та хвойних порід. 80-110-річні сосни та дуби ростуть у багатьох лісах області.

У наш час культура лісонасаджень значно підвищилась, замість чистих соснових порід помітною стала тенденція змішаних лісів, що біологічно більш продуктивно, підвищує якість лісів.

Лісові ресурси // Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2009 рік. — Чернігів, 2010. — С.49 — 57. — (Держуправління охорони навколишнього природного середовища в Чернігівській області)

Лісові ресурси // Екологічний паспорт Чернігівської області. — Чернігів, 2009. — С.35 — 39. — (Держуправління охорони навколишнього природного середовища в Чернігівській області)

На схилах Кирилівського яру біля села Мельники Чернігівського району росте 1100-літній дуб заввишки до 30 м, діаметр його стовбура — 8,65 м. У затінку його крони збирались учасники визвольної боротьби 1596 р. під проводом Северина Наливайка. Бували тут Павлюк і Богдан Хмельницький. Під ним гайдамацькі загоны на чолі з Максимом Залізнякам присягали на вірність Вітчизні. У 1843 році цей дуб малював Т.Г.Шевченко. Шість разів дуб вражала блискавиця, а він живе. Місцеві довгожителі кажуть, що це саме про нього, Залізняка дуб, складена пісня "Ой чого, ти, дубе, на яр похилився".

Чернігівщино, земле моя : календар /автор, упоряд. І.Корбач.— К. : Чернігівське земляцтво, 2000.—768 с.

На Чернігівщині понад 150 вікових дерев мають природоохоронний статус

Найвідоміші старі дерева міста Чернігова

- Група багатовікових дубів "Маліївські дуби" складається з 17 дерев віком 300—400 років
- У міському парку зростає 7 дубів-велетнів віком понад 350—400 років
- 500-річний дуб на Болдиній горі
- Липа Михайла Коцюбинського віком понад 100 років

Вікові дерева — живі пам'ятки природи та історії / авт. - укл. Ю.О.Карпенко, С.О.Потоцька. - Чернігів, 2010.—12 с., іл.

Найновіші статистичні, фактографічні та інші матеріали ви можете знайти на таких web-сайтах:

Український лісовод : Лісова статистика. - Режим доступу: <http://www.lesovod.org.ua/stat>

Ліси Чернігівщини : часопис Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства. — Режим доступу: <http://www.chernigivlis.com.ua/>